

Frenčka, ona iz hiše, on s kozolca - vzela. Dolgoletna prijateljska bližina se je sprevrgla v nekaj novega. Z njuno poroko, ki običajno zaključuje tisti najbolj ustvarjalni del človekove ljubezni, so bila vsaj delno pokopana stara navzkrižja. Si je Ščura oddahnila?

Ne, ni me bilo takrat v Ščuri, da bi se veselil z njimi. Tudi Vrše me niso videle.

Danes me le zgodbe obletavajo. Izpod tepke se mi razpira Lukovo življenje.

SPOKOJNA TREBUŠARSKA DOLINA

Plitve dolinice suho tečejo na rob ozke planote, grbine je oparil prvi mrz. Brinovi grmi črnijo v odrevenelo gluhoto. V sivino ležeta Porezen in Kojca pred njim. Nekam v Rodico se pode

hladni grebeni. Boljša pot se podaja na Drnulk (761 m). Nekam skrito se od Lukove hiše (Pri ta železnem) podaljša voznik v gozd proti Gabru. Tja stopiva z Zrčinovo Francko. Pod sesuto hišo se bova sklonila mimo betežnih jablan pa ob robu koprivastega travnika, ne prav daleč. Pretaknila se bova skozi obraščeno luknjo v plotu in se po zelo vrtoglavi stezici spustila v njeno Ščuro. Luka, Luka, kolikokrat ste se vračali sem gor na rodne Vrše? Malokrat? So vam kot nedoseženo obležale v srcu, kot kazni za greh, ki ni bil storjen?

Pretiho, prespokojno leži trebušarska dolina. Dopuščeno mi je, da vidim in slišim, kar hočem videti in slišati. Kako moja je ta trpka jed! Miru, miru, se zdi, ne bi nikoli zmanjkalo.

Kolikokrat se človeku le zdi!

GORE SO TUDI POZIMI KAR PRECEJ ŽIVAHNE

PEHANJE - ZA VSAKO CENO?

MIHA VELKAVRH

M. Frantar in J. Rozmanu

*sem
in bil sem
in bom
in zato sem več
od pozabljanja,
neizmerno več
od zanikanja,
neskončno več
od nič*

*Nikoli
ne bom prenehal biti.
Nikoli.
Amen«
(E. Kocbek: Molitev)*

Lep konec tedna, prvi pravi, majski, sončen vikend. Petek pozno popoldne je, stojim na Kongresnem trgu, na zborovanju za samostojno Slovenijo. Ni veliko ljudi, še daleč ne toliko, kolikor je naslednji dan pisalo v časopisu. Stojimo kot v tistem vročem julijskem poldnevu na Roški s prahom pločnikov v ustih. Čakamo, kot da smo tu že od vekomaj - v mrazu, vročini, dežju. Velike stvari se dogajajo na skrivaj, zato je tako malo ljudi, si rečem in se spomnim pesnika.

TRENIRANI DIRKAČI

Ko vozim proti Gorenjski, mi je nekako čudno. Kot da mi je neka stvar na srcu, pa sam ne vem, kaj je to. Sonce zahaja za gorami in si mislim: pogledj, kako čudovita je ta zemlja, petek

zvečer je in grem v hribe, še vse je pred mano in je čisto drugačen občutek kot na primer v nedeljo zvečer. Otroci so se veselo igrali in podili s prijatelji, ko sem odhajal. Prav nič ni manjkalo, pa mi je vseeno nekaj ležalo na duši. Kot da bi jih rad vzel s sabo in tudi Mirjano, da bi bili skupaj, ampak ko bi bili z mano, ne vem, ali bi bilo to potem tisto, kar bi me sprostilo. Pridem v Tamar, ko je še čisto dan. Tako rad imam ta čas do kresa, ko se dan daljša, ko je ura devet, ko se pogovarjamo pred kočjo in je svetlo.

Noč je nemirna. Kar naprej se zbudim, čimprej mislim vstati in bojim se, da bi zaspal. Ko se zadnjič zbudim, še ni štiri. Hitro vstanem in spakiram kramo, smuči navežem na nahrbtnik in ob prvem jutranjem svitu krenem proti Kotojemu sedlu. Morda bom poskusil tudi na Jalovec, si rečem. Malo se lovim po temi, a kmalu sem že na snegu in sopiham navkreber. Sneg ni preveč trden, malo se vdira, a ne preveč. Na vzhodu sili na dan sonce, megle v ozebniku delujejo skoraj strašljivo. Višje sem, bolj je sneg mehak in korak počasnejši. Vsaka stopinja je globlja in precej močji je potrebno, kajti nahrbtnik s smučmi je težak.

Za seboj zagledam ljudi, ko se bližam robu pod sedlom, a zadnja strmina mi vzame veliko časa. Ko naslednjič pogledam nazaj, so samo še nekaj metrov za mano. Čudim se, kako so zmogli tako hitro, potem pa vidim, da imajo turne smuči in pse.

Za robom ob razmetanih velikih skalah si oddahnem in potegnem iz čutarice, prišleki pa gredo mimo in čez čas jih že zagledam na vrhu sedla. Za njimi pa prihajajo novi in novi - torej množični obisk, si rečem; pa saj je res lep dan.

Pod sedlom pustim smučiči, si nataknem dereze in vzamem cepin. Ogledujem naokrog, ko grem po žlebu: treba bi bilo prečiti strmino, ki se izgublja v prepad. Vrnem se, poskusim drugje, zavijem proti kopni skali; dereze škrtajo. Odložim nahrbtnik in sedem: proti vrhu se vidijo zasnežene skale in opasti, ki me odvrnejo, da bi poskusil naprej. Dobro mi je tu.

Gledam navzdol: na sedlu in okrog je polno turnih smučarjev, kot da bi bili nekje na urejenih smučiščih z žičnicami; med potjo sem slišal Gruss Gott in buongiorno.

Navzdol je težje kot navzgor, si rečem, ko zaslišim glas; mladenič s privezanimi smučmi na nahrbtniku in pancarji se mi zahvaljuje, da sem mu naredil stopinje. Vprašam ga, če ni nevarno brez derez, on pa veselo pravi, da je, ker je južen sneg...

STRAH JE NADZORNIK

Strah: malo ga je gotovo treba, sicer postane človek preveč objesten in premalo previden; če te je strah, si bolj napet in pozoren.

Ko sem se zadnjič spustil s padalom s Kamniškega vrha, me je bilo res strah. Za mano je prihajalo še dva dni, pa čeprav so mi zatrjevali, da se ni zgodilo nič neobičajnega in da je to normalno. Start mi prvič ni uspel, v drugo pa me je takoj potegnilo visoko navzgor. Veter je stresel padalo, imel sem občutek, da me precej premetava, ko pogledam navzgor, z grozo opazim, da je leva stran padala nekoliko zavihana. Mar je to nesreča, pomislim, pa takoj močno potegnem s komandami na tej strani in padalo se napolni. Oddahnem si, vendar je let še nestabilen. Premetava me, imam občutek, da me enkrat vzdiguje in drugič spušča. Zavem se, da moram obrniti na desno; tako so mi rekli, da naj se najprej obrnem na desno, a ne preveč, ker je veter pihal v to smer in ne bi mogel pravočasno obrniti, če bi te odneslo preveč daleč, potem pa na levo, dokler ne zagledaš pod sabo »glave«. Šele tam se let umiri. A tresem se še zmeraj, čisto nič ne uživam, skušam si le dopovedati, kje naj držim roke, in se sprostiti. Pogled mi je nenehno na padalu in na tleh. Niti sedeža mi ni uspelo pripraviti dovolj udobno, tako da visim napol v njem. - Še zavoj in lepo pristanem.

Okrog mene so sami stari mački. Mare leno leži v travi z nahrbtnikom pod zglavjem in »voki-to-kijem« v rokah. Vpraša, kako je bilo in odkrito povem, da se mi je padalo malo zaprlo in da me je bilo prekleto strah. Nasmehne se, češ, to ni nič; tudi če ne bi potegnil vrvic, bi se padalo samo zravnilo. Drugi, ki sedijo poleg njega, malo poslušajo in nič ne rečejo; pogovarjajo se, kako so leteli z Brane, Korošice, Triglava...

Za mano prileti še Mičo; gledal me je, ker je štartal za mano. Doživel si strah, mi pravi med smehom; to kljub vsemu ni za stare mame, a je dobro za dušo; tako premagaš svoje notranje travme.

Morda to res pomaga, da se človek umiri, nadzoruje svoja čustva, se uči ravhati razsodno v mejnih situacijah. V hribe hodim, ker se jih bojim, premagovanje strahu pa je ena od najlepših stvari v življenju, se spomnim pregovora.

Toda mar so hribi in narava le za zdravljenje naših kompleksov, dokazovanje človekovih sposobnosti in pehanje za dosežki? Je človek tudi v najintimnejše kotičke že pripeljal vsakdanjo potrošniško miselnost za uspehom, ki da edino nekaj velja? Mar tudi tu veljajo le še črke in številke, ki označujejo težavnostne stopnje? Ko človek le hiti in sešteva in ga nenadoma na poti proti Češki koči, ki jo je že ničkolikokrat prehodil, otroci opomnijo na stvari, ki jih ni sam nikoli opazil ali slišal?

Maurice Herzog, ki se je pred 40 leti povzpел na goro, višjo kot 8000 metrov, je v nekem intervjuju dejal, da ga je hotel **De Gaulle** za ministra, da bi imela mladina, ki se mu je zdela preveč materialistična, nekega vzornika. Tudi mi potrebujemo tisto, po čemer nas bo svet prepoznal in cenil. Za dvig nacionalne samozavesti, za samopotrditev.

Stojim pri maši za **Marijo Frantar**. Nisem jo poznal in nikoli je nisem videl, a sredi najčistejše misli pride nenadna senca. Spomnim se misli o hitenju, seštevanju vzponov, vrhov, svetovnih dosežkih in o otrocih na poti proti Češki koči - in knjige **Nejca Zaplotnika**.

ZASLUŽENO PIVO

Ko se odpravim s smučmi navzdol, se dobesedno kobalim in prevračam, kot da ne bi še nikoli stal na smučeh. Sneg je silno južen in težak, v takem ne znam zavijati, tako da se vozim najprej v eno stran, nato prestopim na drugo, pa še včasih tako močno »zapika«, da me sila vztrajnosti in teža nahrbtnika prevrne. Šele ko pridem čez rob, do začetka kuloarja, kjer se začne senca in je sneg boljši, dobim občutek. Od tu gre čudovito in uživam.

Pri koči je polno planincev, turnih smučarjev in nedeljskih turistov. Spoznaš jih po snažnih oblačilih, pa čeprav so samo v trenirki. Na topljem soncu si pretegnem premočene noge in spijem običajno pivo: eno za žejo in drugo za »gušt«. Šele tako sem si ga zaslužil, si rečem in si samozadovoljno godem, da nisem prišel sem samo posedat.

Hitim nazaj v Ljubljano, da povem otrokom in vzamem malega v naročje, a jih ne najdem. Preveč lep dan je, da bi bili doma.